

Zarándokutak Szabolcsból

A Nagy Imre Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei szervezete 1998 novemberében tisztújító közgyűlést tartott. Az új elnökség (Lakatos István elnök, Géczi Ferenc alelnök, Hubicska Zoltán-né, Pavlovics Mihály és Soltész Albert) határozatban fogalmazta meg, hogy az eddig alkalmazott és bevált formákon és tartalmakon túl új és még hatékonyabb eszközökkel kívánja ébren tartani Nagy Imre emlékét és szellemét. Így jött az ötlet, hogy „zarándokutakon” keressük fel a Nagy Imre-emlékhelyeket.

Az első utat azért szerveztük, mert tudomásunkra jutott, hogy Snagovban, Bukaresttől 30 kilométerre, Nagy Imre és mártírtársai fogságának színhelyén emlékoszlopot avattak 1997-ben. A tervet kedvezően fogadta az országos elnökség is, így a megyei szervezet tagjain kívül más megyei szervezetek is jelezték részvételi szándékukat. A terv megvalósítására 2002 szeptemberében került sor, és a győri, kaposvári, debreceni, miskolci, budapesti tagok a szabolcsiakkal együtt 41-en indultak útnak.

A nagy távolságra való tekintettel négynaposra terveztük az utat. Az első nap Székelyudvarhelyig jutottunk el. Ott a Küküllő szállodában töltöttük az éjszakát. Másnap folytattuk utunkat, ami még száz kilométereket jelentett. A küldöttséget Teodor Biris polgármester köszöntötte a helyszínen. A bukaresti magyar nagykövetség is megtisztelte jelenlétével a főhajtást. Géczi Ferenc megyei alelnök bevezető szavai után dr. Szabó Gyula elmondta Faludy György Nagy Imre szellemében című versét. Lakatos István megyei elnök emlékezett Nagy Imrére és mártírtársaira. Nagy Imre unokája, Jánosi Ferenc is eljött velünk, kinek számára igazi zarándoklat volt ez az út, hiszen 10 éves gyermekként személyesen élte meg a száműzetést 1956–58-ban. Itt osztotta meg velünk személyes élményeit és emlékeit azokról a hónapokról. Ezután a fogság valóságos helyszínét kerestük fel a Snagovi tó partján. (Az emlékoszlop nem itt áll, hanem a község központjában.) A valódi helyszín teljes megközelítésére nem volt módunk, aminek diplomáciai akadályai voltak.

Ezután buszos városnézés következett Bukarestben, majd a késő esti órákban érkeztünk vissza székelyudvarhelyi szálláshelyünkre.

A következő napon a Gyimesbe látogattunk, hogy megismerkedjünk a csángó kultúrával. Részesei lehettünk híres vendéglátásuknak, gyönyörködhattunk dalaikban, zenéjükben, táncaikban és a gyönyörű hegyi tájban. A negyedik nap volt a hazatérés napja. Útközben néhány nevezetes helyen megállva, az élmények által feltöltődve érkeztünk haza.

A következő utat Párizsba terveztük, ugyanis a Père Lachaise temetőben található Nagy Imre és mártírtársainak jelképes síremléke. 1988-ban, amikor még nem tudtuk, hol nyugszanak már-

tírjaink földi maradványai, Jacques Chirac, Páris polgármestere az Emberi Jogok Magyar Ligája és a Magyar Szabadságharcos Szövetség kérésére díszsírhelyet adományozott a diktatúra áldozatainak emlékére. A síremléket ifj. Rajk László tervezte, aki maga is elszenvedte gyermekként a snagovi fogságot.

Nagy Imre és az 1956-os mártírok síremléke

rokra, 1956 hőseire. Vengrinyák János tagtársunk Nagy Imre című saját versét szavalta el, majd Jánosi Ferenc, Nagy Imre unokája emlékezett 1988. június 16-ra, a síremlék felállítására és annak előzményeire a következő szavakkal:

Erre az útra 2004 augusztusában került sor. A zárandoklat résztvevői a szabolcsiakon kívül a győri, kaposvári, miskolci, budapesti szervezetek tagjai voltak. Nyíregyházáról augusztus 22-én hajnalban indultunk, a többiek Budapesten és Győrben csatlakoztak hozzánk. Késő este érkeztünk Strasbourgba, ahol az éjszakát töltöttük. Másnap folytattuk utunkat Reims-en keresztül, ahol a székesegyház és a Jeanne D'Arc-emlékmű megtekintése után fáradtan értünk a Párizs környéki szálláshelyünkre.

Másnap indultunk a Père Lachaise-i temetőbe, a koszorúzási ünnepségre. A temetőben Völgyes Györgyné, a párizsi magyar nagykövetség ideiglenes ügyvivője és Bodor György, Párizsban élő nyugállományú újságíró, valamint a temető gondnokságának képviselője várta a csoportot. Percekig meghatódva álltunk a jelképes síremlék előtt, majd a magyar és a francia himnusz eléneklése után Lakatos István megyei elnök köszöntötte a megjelenteket, s emlékezett a mártí-

„Az akkori világ jobbik felének egyre erősödő lelkiismerete már nem tudta elviselni, hogy az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc magyar miniszterelnöke s a több mint 300 kivégzett sorstársa jeltelen sírokban van elkaparva, valahol a rákoskeresztúri temető bozótos végében. 30 évvel a halálos ítéletek végrehajtása után került sor ennek a síremléknek a felavatására. Ennek az esemény-

Középen Jánosi Ferenc látható

nek a nemzetközi visszhangja felerősítette Magyarországon az MSZMP belső erőzóját. Ezután egymást követték a rendszer lebontását előidéző események. Ez vezetett el az újratemetéshez 1989. június 16-án, a jogi rehabilitációhoz, s ezzel végképpen elkezdődött a békés rendszerváltás. Minden innen, Párizsból indulhatott el, és két év alatt teljesen átalakította Magyarország újkori történetét.”

Ezt követően a Társaság megyei alelnökeként ismerttettem azt a beszédet, amelyet Nagy Erzsébet, Nagy Imre lánya mondott a sírmlék leleplezésekor. Az emlékezés koszorúit elhelyezve, néma főhajrással és a Szózat elénekelésével zártuk ezt a felémelő délelőttöt.

Párizs fontosabb nevezetességeinek megtekintése különös élményt jelentett mindannyiunknak, hiszen a fellobogózott város felszabadulásának 60. évfordulóját ünnepelte zajos pompával. Megnéztük még Versailles-ban a Trianon palotát, melynek apropóján történelmi visszatekintést kaptunk dr. Sipos Józseftől a hazafelé vezető úton. A történettudományok kandidátusa, az országos elnökség tagjának nagyszerű előadása mindannyiunkat továbbgondolásra késztetett.

2006-ban felkerestük és megkoszorúztuk a rákoskeresztúri temető 301-es parcellájában Nagy Imre és mártírtársai tényleges sírhelyét. A budapesti zarándokútra magunkkal vittük azokat a középiskolás diákokat, akik a Nagy Imre és kora vetélkedő résztvevői voltak.

Elzarándokoltunk a Nagy Imre Emlékházhoz az Orsó utcába, fejet hajtottunk Nagy Imre szobra előtt a Parlamentnél és megnéztük az

Országházban Nagy Imre hivatali szobáját. Még ugyanebben az évben, a forradalom 50. évfordulóján zarándokutat szerveztünk Kaposvárra, a szülőházhoz és Badacsonytomajba, ahhoz a házhoz, ahol 1956. október 22-én Társaságunk névadója egy szüretelő gazda vendégeként töltötte élete utolsó békés óráit.

A badacsonytomaji rabszállás romjainál Káloczi Kálmán tájékoztat

2006. október 20-án fontos esemény részesei lehettünk. Ezen a napon a szabolcsi szervezet emléktáblát avatott a Belügyminisztérium anyagi támogatásával és az ungvári állami szervek közreműködésével, az ungvári börtön falán.

Az alkotás pávája emlékeztet azokra a hazafiakra, akiket a forradalomban való részvételükért oda deportáltak kihallgatásra 1956 novemberében. Felemelő érzés volt átélni, hogy ukránok és magyarok együtt hajtottak fejet, együtt koszorúztak, elítélve a zsarnokságot, a megtorlást. A kárpátaljai zarándokút keretében szervezetünk vezetősége részt vett Nagyszőlősen annak az emléktáblának az avatásán, amelyen megörökítették, hogy a kárpátaljai fiatalok a forradalommal szimpatizálva, röpcédulákkal hívták fel a figyelmet a magyar nép jogos harcára. Ezek az emléktáblák alkalmat adtak arra, hogy 2008-ban és 2012-ben is elzarándokoljunk megkoszorúzásukra.

Szabolcsi diákok az ópusztaszeri földosztási emlékműnél

2009-ben szerettünk volna emléktáblát elhelyezni azon az épületen, amely Nagy Imréék fogságának valódi helyszíne volt a Snagovi tó partján. Sajnos az utolsó pillanatban mégis megghiúsult ez a szándékunk – diplomáciai okok miatt. Az emlékhely meglátogatásáról mégsem mondtunk le, mivel a tagok közül még sokan nem jártak Snagovban, így megszerveztük az újabb zarándoklatot. Nyíregyháziak, győriek, kaposváriak, debreceniek, hódmezővásárhelyiek ültek azon az autóbusszon, amely 2009. június 10-én indult el Snagovba 38 résztvevővel. A második napon dél körül érkezünk a snagovi emlékoszlophoz. A helyi polgármester és a bukaresti magyar nagykövetség titkára fogadott bennünket. Dr. Sallai József megyei alelnök emlékező szavai után Erdélyi Tamás és Géczi Ferencné Faludy György Nagy Imréhez írott verseit mondta el. A munkás gyászindulót énekelve helyeztük el a koszorúnkat. Ezután a követségi titkár meghívott bennünket a bukaresti nagykövetségre, ahol a nagykövet távollétében felesége fogadott bennünket, mutatta be az épületet, és megvendégelte a résztvevőket. Felejthetetlen élményként raktároztuk el az ott töltött néhány órát. Másnap ez a társa-

ság is meglátogatta a gyimesi csángókat, és részese lehetett mindannak, aminek a 2002-es zarándoklat résztvevői. A zarándoklat újabb alkalomként szolgált arra is, hogy a Nagy Imre Társaság baráti közösséggé váljon.

2011-ben, az 1956-os forradalom évfordulója és Nagy Imre születésének 115. évfordulója alkalmából vetélkedőt rendeztünk a megyei középiskolásoknak Nagy Imre és kora címmel. A legjobban teljesítő csapatokat (10 fiatal) magunkkal vittük felkészítő tanáraikkal együtt a dél-alföldi zarándokútra, mely során felkerestük a Békéscsaba, Ópusztaszer, Szeged városokban található Nagy Imre-emlékjeleket, és a Szabadka melletti Palicson

Nagy Imre békéscsabai szobránál

felállított '56-os emlékművet. Minden helyszínen a helyi szervezetek képviselői fogadtak bennünket, ezért az út tapasztalatcserét is jelentett: ő n is meghatározó jelentősége volt, hogy ráirányítottuk arra az utánunk következő nemzedék figyelmét: történelmünk fontos emlékeit kötelességünk ápolni. Nagy Imre szellemisége vezette a társaság tagjait 2013 nyarán a különleges zarándokútra, melyet a nyíregyházi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat segítségével szerveztünk. Utunk első állomása az ukrainai Sztrij város volt. Tudomásunkra jutott ugyanis, hogy 1956 végén az ottani börtönbe is deportálták a forradalom résztvevőit. A börtön (ma börtönmúzeum) falán elhelyezett emléktáblán ugyan erről nem tesznek említést, de emléket állítanak a sztálini idők mártírjainak.

Utunk következő állomása az Auschwitz-Birkenau-i haláltábor volt, ahol koszorúval és főhajtással róttuk le kegyeletünket a magyar áldozatok barakkjában. Elszörnyedve szemléltük például a több tonnányi hajmaradékot, amit ipari célra akartak felhasználni a nácik. A „ciánfürdő” és a krematórium látványa iszonyattal töltött el mindannyiunkat. A borzalmak tanulsága mindenki számára, hogy ember módjára kell élnünk – békében, barátságban, egyetértésben... Soha többet nem adni teret az emberi kiszolgáltatottságnak, az aljas indulatoknak.

Utunk során érintettük a Przemyśl erődítményét, ahol az I. világháborúban sok magyar katona

harcolt, szenvedett, halt meg, került hadifogságba. Itt írta Gyóni Géza a Csak egy éjszakára... című versét. Tanulságos ez az utókor számára. Közben meglátogattuk Ukrajna és Lengyelország büszke szépségeit, Lviv-et (egykoron Lemberg, majd Lvov), Krakkót és Zakopanét. Az ott látottak és tapasztaltak arról győzték meg bennünket, hogy a sebek begyógyulnak és az emberek nemzetiségüktől függetlenül megtanulnak kulturáltan, egymás emberi méltóságát tiszteletben tartva élni.

Szólnunk kell még arról, hogy ezek a zarándokutak nem valósulhattak volna meg támogatások nélkül. Ezért köszönetet szeretnénk mondani a Nagy Imre Alapítványnak, a Nagy Imre Társaság Elnökségének, dr. Kapolyi Lászlónak, Nyíregyháza Város és Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Önkormányzatának, valamint a Zsindelyes Pálinkafőződének. Köszönet illeti a Nagy Imre Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete vezetését és tagjait is a gondos szervezőmunkáért és a lelkes részvételért.